

LA CARGA DE RAÏMS

RAMON BOSCH DE NOYA I CASANOVAS

Els raïms destinats a l'elaboració de vins escumosos eren transportats necessàriament amb coves en lloc de portadores per evitar prematures fermentacions. El seu pes no podia sobrepassar els vuitanta quilos, en cas contrari no eren abonats. Mesura perquè el viticultor tingués cura de la casa compradora de no prémer els raïms i no per afany de lucre, com suporaren alguns viticultors erròniament.

LA CARGA DE RAÏMS

He tingut un pronunciat interès a parlar de la carga de raïms, donat que és una mesura agrària netament penedesenca i a la vegada relacionada amb els vins escumosos, la utilització de la qual ha estat d'un temps molt curt, i avui és totalment fora d'ús. Vegem-ne la seva breu història i la seva equivalència.

No se sap de cert quins foren els introductors de la vinya i, conseqüentment, del vi a Catalunya. Foren els grecs de Marsella, de Roses i d'Empúries els primers que poblaren de vinyes la terra catalana. També poden haver-ho estat els fenicis i cartaginesos, amb llur esperit de mercadejar.

Però sí que tenim la certesa que els romans que desembarcaren a Empúries l'any 218 abans de Crist, com a conseqüència de la Segona Guerra Púnica (que enfrontà els romans amb els cartaginesos per la disputa del predomini polític i comercial a la Mediterrània occidental), ja hi trobaren vinyes, ja que alguns autors llatins parlen dels nostres vins, que transportaren a Roma amb naus de vela llatina.

Tenim coneixement que es mercadejà vi en aquells llunyans temps dels romans per un valuós testimoni. En les profunditats de la Mar Mediterrània trobem àmfores romanes, producte dels molts naufragis aleshores ocorreguts donat els pocs elements de què disposava la navegació.

Desconec les mesures agràries que foren utilitzades en aquell comerç de vi amb Roma però possiblement eren romanes, i foren les mesures romanes l'origen de les mesures agràries catalanes.

Durant molts segles la vinya fou conreada pels viticultors que, a la vegada, eren els mateixos consumidors juntament amb la seva família; per tant, el seu comerç fou molt escàs. Fins que el monarca borbó Carles III, el 12 d'octubre de 1778 declarà la llibertat per mercadejar amb el Nou Món, que fou descobert l'any 1492, amb el suport dels anomenats reis catòlics: aleshores el nostre Principat es transformà tot en una vinya que, juntament amb la renaixença industrial, fou un dels dos pilars que fonamentaren la Catalunya actual.

La mesura agrària que servia per a la compra-venda del vi era la carga de vi, mesura agrària de capacitat, de la qual si bé és veritat que en desconec l'origen sí que en coneixem perfectament l'equivalència.

La carga catalana de vi té aquestes equivalències: una carga és igual a quatre barralons: 121.400 litres. Un barraló és equivalent a quatre mesures: 32 porrons: 30.250 litres. Un porró és equivalent a quatre patricons: 0,948 litres.

L'últim terç del segle passat tingueren lloc els primers assaigs per obtenir els primers vins escumosos a Catalunya. Donat que es feren a casa dels propis viticultors no tingué lloc cap mena de transacció de raïms.

Els vins tradicionals a Catalunya eren tant els blancs com els negres; eren fermentats juntament amb la brisa i, per aquesta raó, eren coneguts com a vins brisats.

Els vins escumosos imposen un nou sistema de vinificació, és a dir, els raïms són directament premsats i el most obtingut cal desfregar-lo a les vint-i-quatre hores d'ésser obtingut a fi que el most fermenti i obtenir-ne vi, tot fent-lo lliure de qualsevol impuresa. Gràcies a la volada que

prengueren els vins escumosos catalans després de la guerra europea (1914-1918), Can Codorniu, de Sant Sadurní d'Anoia, aleshores regentada per Manuel Raventós i Domènech, l'home que comercialitzà els

Fragment d'una xilografia d'E.C. Ricart (1893-1960). En primer terme els coves utilitzats per al transport del raïm, signe evident que eren destinats als vins escumosos.

primers raïms, en especial a les vinyes pròximes als seus cellers. Malgrat que el sistema mètric decimal fou adoptat oficialment a Espanya arran del reial decret del 20 de juny de l'any 1849, promulgat durant el regnat d'Isabel II, hagueren de buscar una mesura agrària semblant a la carga de vi, ja que el viticultor penedesenc tenia el costum de vendre el seu vi a cargues. En aquestes circumstàncies nasqué la carga de raïms, que, malgrat no ésser equivalent a la carga de vi, hi té una certa semblança, ja que és molt difícil l'equivalència perfecte, donat que la carga de vi és una mesura de capacitat i la carga de raïms és una mesura de pes.

La carga de raïms és equivalent a quatre quintars catalans, igual a 41.600 quilograms. Per tant, tenint la carga quatre quintars catalans, és equivalent a 166.400 quilograms. En la compra-venda de raïms destinats a l'elaboració de vins escumosos fets en cargues de raïms no es tingué mai en compte la seva graduació alcohòlica.

Foto Codorniu. En aquesta fotografia, s'hi troben reunits les clàssiques portadores i els nous coves de raïms, al mateix temps que els cistells veremadors en espera d'ésser triats els raïms, per destinar-los a l'elaboració de vins escumosos, pràctica que es portava a cap a començaments del segle actual. El transport dels raïms destinats al vins escumosos es feia per mitjà d'uns coves, confeccionats amb vimets i canya, tenia dues anses per ser transportats per dues persones, ja que la seva capacitat màxima era de mitja carga de raïms, o sigui, vuitanta-tres quilos, en cas de sobrepassar aquesta quantitat no eren pagats per la casa compradora. Aquesta condició establerta prèviament no té altra raó de preveure anticipades fermentacions, danyoses per a la correcta elaboració dels vins destinats als vins escumosos.

La persistent crisi vinícola i la necessitat que anaven imposant els vins escumosos de vinificar els raïms directes propiciaren el naixement d'una cooperativa, que ja des del seu naixement fou la més gran dintre de la denominació d'origen Penedès: COVIDES, Cooperativa Vinícola del Penedès.

Crec necessari de donar a conèixer un fet curiós relatiu a la carga de raïms. Els pagesos viticultors, que venien raïms per elaborar vins escumosos, per conèixer l'import de la seva venda, havien de dividir els quilos entregats per 166,400 kg que tenia la carga de raïms i multiplicar pel preu a què havia estat convinguda la venda. Però, curiosament, i per un fet matemàtic del qual desconec la raó, s'obté igualment el resultat tot multiplicant la quantitat de raïms per 601 i el seu resultat dividir-lo per 100.000.

Exemple: 10.000 quilos dividit 166,400 és igual a 60.096 cargues. 10.000 quilos multiplicat 601 és igual a 6.010.000, que dividit per 100.000 és igual a 60,10 cargues. Els pagesos viticultors, amb l'esperit pràctic que els caracteritza, preferien fer la segona de les operacions, que resultava més còmoda.

Però l'any 1966, en què obrí les portes l'esmentada Cooperativa del Penedès, a la qual inicialment s'afiliaren 700 socis, repartits per tot el territori penedesenc, s'innovà el sistema de control de la collita d'entrada, tot fent-ho per una mesura agrària que, ultra controlar el pes, prenia igualment la graduació alcohòlica, el quilo-grau, per mitjà d'una aparells físics anomenats refactòmetres, que donaven amb exactitud el grau alcohòlic que donarien els raïms després d'una correcta fermentació. La Cooperativa i les principals cases compradores de raïms destinats a elaborar vins escumosos instal·laren el mateix any 1966 refactòmetres automàtics de diferents precedències europees i moltes altres cases ho feren igualment amb uns de manuals. Amb poquíssimes campanyes de compra-venda de raïms destinats a l'elaboració de vins escumosos s'imposà la nova mesura agrària, el quilo-grau.

La carga de raïms, mesura agrària nascuda al Penedès, i més concretament a Sant Sadurn d'Anoia, passà a la història per sempre més.